

приємств), де розрив між середньосвітовим значенням та індексом України становив 23,9 в. п.;

✓ фінансова політика (оцінюється ступінь розвитку фінансової системи та органів регулювання), де розрив між середньосвітовим значенням та індексом України становив 18,5 в. п. Причинами такого низького результату є те, що фінансова система України залишається слабкою і нерозвиненою, ринок капіталу перебуває на зародковій стадії; реструктуризація банківської системи відбувалася повільно;

✓ корупція (оцінюється ступінь поширення корупції), де розрив між середньосвітовим значенням та індексом України становив 15,5 в. п.;

✓ право власності (оцінюється ступінь захищеності прав власності), де розрив між світовим значенням та індексом України становив 13,8 в. п.;

✓ монетарна політика (оцінюються заходи, націлені на підтримку цінової стабільності в країні), де розрив між середньосвітовим значенням та індексом України становив 9,4 в. п. через високу інфляцію (в середньому 20,7 % в період 2006-2008 рр.); адміністративне регулювання цін, через що спотворюється внутрішнє ціноутворення [7].

Отже, інституціональне реформування, вирішальним суб'єктом якого є держава, в кінцевому підсумку зводиться не до посилення її експансії в економіці, а до забезпечення ключових детермінантів конкурентоспроможного інноваційного розвитку сучасної ринкової системи. Зазначимо деякі з них:

✓ захист і регулювання прав власності, виконання зобов'язань, що фіксуються системою контрактів;

✓ дієвий інфорсмент контрактних прав і зобов'язань, що спирається на реальну незалежність судових

інстанцій від виконавчої влади, які контролюють дотримання "правил гри", виконують роль безстороннього арбітра та здійснюють функцію монопольного легітимного примусу;

✓ вирішальна роль інституту приватної власності та її позитивний вплив на ефективність фінансових ринків; необхідною умовою інтенсивного розвитку фінансових ринків є саме більш адекватна реалізація принципів приватної власності;

✓ розвиток фінансових ринків, які здійснюють безпосередній вплив на вибір технології, сприяють інтенсифікації наукових досліджень і конструкторських розробок, розширюють сферу інноваційної активності підприємницьких структур;

✓ "вживлення" в соціально-економічні відносини таких інститутів, які б зумовлювали невідповідність аномальних способів пристосування економічних суб'єктів до економічних реалій; йдеться про необхідність комплексного дослідження інституціональних пасток з метою мінімізації їх негативних наслідків незалежно від джерела виникнення та специфічних особливостей прояву.

1. Дорогов В.А., Миронов В.В., Смирнов С.В. Анализ возможностей использования рейтингов конкурентоспособности WEF и IMD для выработки рекомендаций в сфере экономической политики // Модернизация экономики и государство. Кн. 1. – М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2007, с. 423–439. 2. Норт Д. Институции, институциональная змена та функціонування економіки. – К.: Основи, 2000. – 198 с. 3. Палтерович В.М. Институциональные ловушки: есть ли выход // Общественные науки и современность. – 2004. – № 3. – С. 5 – 16. 4. Williamson O. The Evolving Science of Organization. - Journal of Institutional and Theoretical Economics, 1993, vol. 149, №1. 5. Кінах А. Як підготувати економіку до зовнішніх випробувань // Дзеркало тижня. – № 16(695) від 26 квітня 2008. 6. <http://www.bank.gou.ua>. 7. http://ufin.com.ua/analit_mat/gkr/124.htm.

Надійшла до редколегії 10.11.10

УДК 658.15.012.

М. Бердар, канд. екон. наук, доц.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

У статті розкрита сутність та місце фінансової безпеки суб'єктів підприємництва в системі фінансової безпеки держави, основні цілі, завдання і функції фінансової безпеки суб'єктів підприємництва.

Ключові слова: фінансова безпека, суб'єкти підприємництва, криза, ризик, кризове середовище, фінансова нестабільність, система фінансової безпеки.

In the article the exposed essence and place of financial safety of business entities is in the system of financial safety of the state, primary purposes, tasks and functions of financial safety of business entities.

Keywords: financial safety, business entities, crisis, risk, crisis environment, financial instability, system of financial safety.

Перехід України до ринкових умов ведення господарства обумовив появу цілого ряду проблем в економічній системі та діяльності суб'єктів підприємництва, які раніше не існували або принаймні не визнавались. Відповідно підприємці не мали можливості вирішувати їх швидко та з максимальною ефективністю, оскільки був відсутній практичний досвід та методологічна база для цього. Такими проблемами, зокрема, були фінансова нестабільність, кризові явища на суб'єктах підприємництва та банкрутство, які можна віднести до постійних супутників ринкової економіки й конкурентного середовища, оскільки ризику та боротьба за виживання природні для ринкових відносин.

Одним із варіантів вирішення цих та ряду інших проблем є забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. Фінансової тому, що на сьогодні в економічній системі організації все більшого значення набувають відносини з управління фінансовими ресурсами та оптимізації їх використання, а також фінансові інструменти, що забезпечують стабільну та ефективну діяльність суб'єкта підприємництва.

Система фінансової безпеки суб'єктів підприємництва має поєднувати надбання сучасної економічної науки та діяти постійно, а не за фактом настання кризи.

Тобто суб'єкти підприємництва мають заздалегідь попередити розвиток кризових явищ, забезпечуючи власну ефективну діяльність. Для цього слід вирішувати задачі здійснення моніторингу фінансового стану організації та зовнішніх факторів з метою раннього виявлення ознак її кризового розвитку, визначення масштабів кризового стану, дослідження основних факторів, що обумовлюють її кризовий розвиток, створення і реалізації заходів по запобіганню криз і попередженню банкрутства, контролю за виконанням заходів з формування фінансової безпеки і оцінці отриманих результатів шляхом використання фінансового інструментарію. Впровадження такої системи створить дієвий інструмент по запобіганню криз, забезпеченню стабільної та ефективної фінансової діяльності.

Теоретичними дослідженнями у сфері фінансової безпеки держави та суб'єктів підприємництва, а також окремими теоретичними аспектами, що необхідні для формування системи фінансової безпеки займалися такі вчені як Е. Альтман, Дж. Агенті., О. Барановський, В. Бівер, В. Базилевич, З. Варналій, О. Василик, К. Горячева, А. Єпіфанов, М. Єрмошенко, І. Мазур, Є. Новосядло, Р. Таффлер, С. Салига, Є. Уткін та багато інших.

Однією з основних проблем будь-якої економічної системи є забезпечення її ефективної та стабільної діяльності. У сучасних мінливих та висококонкурентних умовах дуже актуальними стають питання саме стабільного безкризового розвитку. З переходом до ринкових відносин Україна змогла в повній мірі оцінити вплив різного роду криз на своє економічне середовище.

Отже, питання забезпечення безпеки держави та окремих її складових на сьогоднішній день є надзвичайно актуальним. І якщо раніше наукова думка зосереджувала свою увагу виключно на економічній безпеці, то сьогодні все більше науковців наголошують на необхідності створення фінансової безпеки, як окремого елементу системи економічної безпеки, що має відповідати за безпеку саме сфери фінансових відносин.

Фінансові відносини з часом набувають все більшого значення в економічній системі, тому виділення фінансової безпеки є цілком обґрунтованим кроком. На думку Барановського О.І., у плановій економіці фінансові відносини і взаємозв'язки традиційно відігравали підпорядковану роль щодо завдання формування натурально-речових пропорцій (що відбивалося і на пріоритетах економічної науки), але економічні реформи висунули фінансові питання функціонування народно-господарського комплексу на передній план. А відтак, почали вимагати нового осмислення залежності між економічною політикою і соціально-економічними процесами, зокрема, вплив грошово-кредитної, валютної, податкової, бюджетної, інвестиційної, боргової політики на макроекономічну ситуацію, з'ясування основ фінансової безпеки держави [1, с. 16].

Питання фінансової безпеки є системними, оскільки стосуються і пов'язують окремі країни, регіони, господарючі суб'єкти, політику, економіку, фінанси тощо.

Фінансова безпека охоплює: фінансову безпеку окремого громадянина, домашніх господарств, населення в цілому, підприємств, організацій, установ та їх асоціацій, галузей господарського комплексу, регіонів, окремих секторів економіки, держави та різноманітних міждержавних утворень, світового співтовариства в цілому.

Під фінансовою безпекою слід розуміти такий стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової систем, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та її зростання [7, с. 24].

Комплексне визначення поняття фінансова безпека держави дає Барановський О.І., який розуміє фінансову безпеку як:

- ✓ важливу складову частину економічної безпеки держави, що базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності фінансово-кредитної сфери України, яка відображається через систему критеріїв і показників її стану, що характеризують збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів і наявність необхідних грошових і золото-валютних резервів;

- ✓ ступінь захищеності фінансових інтересів на всіх рівнях фінансових відносин;

- ✓ рівень забезпеченості громадянина, домашнього господарства, верств населення, підприємства, організації, установи, регіону, галузі, сектора економіки, ринку, держави, суспільства, міждержавних утворень, світового співтовариства фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення їх потреб і виконання існуючих зобов'язань;

- ✓ стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової, розрахункової, ін-

вестиційної, митно-тарифної та фондової систем, а також системи ціноутворення, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю відвернути зовнішню фінансову експансію, забезпечити фінансову стійкість (стабільність), ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання;

- ✓ стан фінансових потоків в економіці, що характеризується збалансованістю і наявністю апробованих механізмів регулювання і саморегулювання;

- ✓ якість фінансових інструментів і послуг, що запобігає негативному впливу можливих прорахунків і прямих зловживань на фінансовий стан наявних і потенційних клієнтів, а також гарантує (у разі потреби) повернення вкладених коштів [1, с. 21].

На підставі розглянутих визначень можемо сформулювати основні цілі функціонування фінансової безпеки:

1. Досягнення суб'єктом певного збалансованого, стійкого до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів стану;

2. Забезпечення ефективного функціонування економічної системи.

На сьогодні питання методології формування фінансової безпеки суб'єктів підприємництва сфери матеріального виробництва, на відміну, скажімо, від фінансової безпеки банків, страхових компаній та інших суто фінансових інституцій, є недостатньо розробленими. У той час, як очевидним є факт, що саме реальний сектор економіки був і залишається основою економіки України, а, отже, і її фінансової безпеки, рівень якої є прямим наслідком стану економіки країни.

На нашу думку, необхідно більше уваги приділяти питанням впровадження механізмів забезпечення фінансової безпеки саме на рівні суб'єктів підприємництва сфери матеріального виробництва, що пов'язано зі значною кількістю ризиків і нестабільністю як внутрішнього, так і зовнішнього їх середовища, а також загрозами поглинати, зокрема, через процедури банкрутства.

Забезпечення стійкого росту підприємництва, стабільності результатів їх діяльності, досягнення цілей, що відповідають інтересам власників і суспільства в цілому, неможливі без розробки й проведення самостійної стратегії, що у сучасній економіці визначається наявністю ефективної системи його фінансової безпеки. Саме стан фінансів господарюючих суб'єктів багато в чому обумовлює ефективність їх діяльності в ринковій економіці, що і призводить до необхідності розгляду проблем забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва [6, с. 98].

Таким чином, фінансова безпека є однією з найважливіших складових системи економічної безпеки суб'єктів підприємництва. Оскільки саме фінансова складова є основною в сучасній економіці, як на макро-, так і на мікрорівні. Сучасна економіка реалізує свої функції шляхом використання фінансових механізмів, за допомогою фінансових методів, важелів, стимулів, переслідуючи при цьому фінансові цілі.

Фінансова безпека підприємництва є однією з найважливіших складових економічної безпеки ще й тому, що саме через грошові потоки організації та їх управління здійснюється вплив на більшість економічної системи підприємства. В економічній літературі до сьогоднішнього дня приділялось недостатньо уваги питанням фінансової безпеки ще й тому, що деякі з її аспектів розглядаються при розробці фінансової політики підприємства, управлінні фінансами, організації системи економічної безпеки, управлінні ризиками але, на нашу думку, необхідний цілісний і комплексний підхід до даної проблеми, що поєднав би всі ці, часом віді-

рвані один від одного елементи в єдину систему, яка діяла б постійно.

В сучасних умовах суто фінансові відносини набувають все більшого значення, посилюється роль і вплив фінансової системи, зростає значення фінансових важелів і методів – саме ці фактори багато в чому визначають ефективність діяльності господарського суб'єкта сьогодні.

Розглянемо основні підходи до розуміння сутності фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. Більшість учених дотримуються лінії, яка базується на визначенні фінансової безпеки держави, тільки екстраполюють її на мікро рівень. І в загальному випадку фінансову безпеку суб'єкту підприємництва представляють як певний механізм, що з одного боку, забезпечує стабільність фінансової системи господарського суб'єкта шляхом використання захисних фінансових інструментів, а з іншого – забезпечує її ефективність шляхом організації раціонального використання фінансових ресурсів.

У праці Бланка І. А. "Управління фінансовою безпекою підприємства" фінансова безпека підприємства розглядається як кількісно і якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних погроз зовнішнього й внутрішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії й створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого росту в поточному й перспективному періоді [3].

Горячева К.С., базуючись на аналізі сутності категорії "фінансова безпека підприємства", пропонує наступне визначення. Фінансова безпека підприємства – це фінансовий стан, який характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, котрі використовуються підприємством, по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів, по-четверте, забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи [5, с. 66].

Ці два визначення досить повно відображають функціональні характеристики фінансової безпеки, втім, на нашу думку, ототожнювати фінансову безпеку суб'єкта підприємства з його фінансовим станом не зовсім коректно. Оскільки безпека фінансова чи економічна це перш за все певні потенційні можливості організації протистояти негативному впливу середовища, як внутрішнього, так і зовнішнього. До того ж в цих визначеннях ані слова не сказано про те, яким чином взагалі забезпечується фінансова безпека, що, на наш погляд, є дуже важливим.

Отже, спираючись на визначення фінансової безпеки, що пропонуються науковцями, можемо виділити ключові риси фінансової безпеки суб'єктів підприємництва:

- ✓ забезпечує рівноважний та стійкий фінансовий стан;
- ✓ сприяє ефективній діяльності суб'єкта підприємництва;
- ✓ дозволяє на ранніх стадіях визначити проблемні місця в діяльності організації;
- ✓ нейтралізує кризи та запобігає банкрутство.

Аналіз наукових праць, присвячених фінансовій безпеці суб'єктів підприємництва [2, 4, 6, 9, 10, 11] показав, що вона визначається такими факторами:

- ✓ рівнем забезпеченості фінансовими ресурсами,
- ✓ стабільністю і стійкістю фінансового стану підприємства,
- ✓ збалансованістю фінансових потоків і розрахункових відносин,

✓ ступенем ефективності фінансово-економічної діяльності;

✓ рівнем контролю за внутрішніми і зовнішніми ризиками.

Перед фінансовою безпекою суб'єктів підприємництва постають наступні завдання:

1. Ідентифікація ризиків і пов'язаних з ними потенційних небезпек і загроз.
2. Визначення індикаторів фінансової безпеки суб'єктів підприємництва.
3. Впровадження системи діагностики та моніторингу стану фінансової безпеки.
4. Контроль та оцінка ефективності дії системи фінансової безпеки.
5. Створення необхідних фінансових умов, що забезпечують стабільне зростання фірми.
6. Створення умов для формування оптимального обсягу фінансових ресурсів із внутрішніх і зовнішніх джерел.
7. Підтримка фінансової стійкості й платоспроможності фірми протягом усього періоду функціонування.
8. Створення умов, необхідних для забезпечення оптимального обсягу й рівня ефективності інвестицій.
9. Мінімізація фінансових ризиків фірми.
10. Своєчасне впровадження у фінансову діяльність фірми сучасних технологій управління та інструментарію їх забезпечення.
11. Ефективний і швидкий вихід фірми з фінансової кризи й нейтралізація його наслідків.

Об'єктами впливу для реалізації цих завдань можуть бути: прибуток; капітал; інвестиції; інші джерела формування і використання фінансових ресурсів; фінансові та економічні ризики; кризи; інші.

На думку Новосядло Є.В., реалізація завдань, поставлених перед фінансовою безпекою суб'єктів підприємництва, можлива при виконанні певних функцій управління, які можна об'єднати у дві основні групи:

1. Функції, характерні для кожної системи управління будь-якого рівня менеджменту.
2. Функції системи управління як спеціалізованого напрямку фінансового менеджменту [11].

Базуючись на ключових характеристиках фінансової безпеки, враховуючи визначення, розроблені різними науковцями, пропонуємо власне трактування сутності фінансової безпеки суб'єктів підприємництва як необхідної складової фінансової безпеки держави, що полягає у здатності суб'єкта підприємництва здійснювати свою фінансову діяльність ефективно і стабільно шляхом використання сукупності взаємопов'язаних заходів фінансового характеру, що мають оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечити належний їх рівень та нівелювати вплив ризиків внутрішнього і зовнішнього середовища.

Для забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва в сфері матеріального виробництва необхідне проведення детального аналізу причин фінансової нестабільності як окремо взятого підприємства, так і галузі в цілому. Важливими елементами є пошук оптимальних важелів і механізмів забезпечення фінансової безпеки, здійснення постійного моніторингу й контролю за станом і рівнем фінансової безпеки суб'єктів підприємництва.

Таким чином, фінансова безпека суб'єктів підприємництва є важливою складовою і представляє собою здатність суб'єкта підприємництва здійснювати свою господарську, в тому числі й фінансову діяльність, ефективно і стабільно протягом невизначеного періоду часу, шляхом використання сукупності взаємопов'язаних діагностичних, інструментальних та контрольних заходів фінансового характеру, що мають оптимізувати ви-

користання фінансових ресурсів, забезпечити належний їх рівень та нівелювати вплив ризиків внутрішнього і зовнішнього середовища.

1. Барановський О.І. Фінансова безпека держави // Фінанси України. – 1996. – № 11. – С.19–34. 2. Барановський О.І. Фінансова безпека. – К.: Фенікс, 1999. – 338 с. 3. Бланк І.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2006. – 776 с. 4. Горячева К.С. Информационно – аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємства // Актуальні проблеми економіки (укр.). – 2003. – № 9. – С.43–49. 5. Горячева К.С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки // Економіст. – 2003. – №8, с. 65–67. 6. Гукова А.В., Аникина І.Д. Роль финансовой безопасности предприятия в

системе его экономической безопасности // Образование и общество. – 2006. – №3. – С. 98–102. 7. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / В.Т. Шлемко, І.Ф. Бінко : Монографія. – К.: НІСД, 1997. – 144 с. 8. Європейська Бізнес Асоціація. Перешкоди для інвестицій в Україну. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.eba.com.ua. 9. Єрмошенко А.М. Співвідношення основних категорій фінансової безпеки страхових організацій // Вісник Української академії банківської справи. – 2005. – № 1. – С.33–38. 10. Кульпінський С. Роль фінансової безпеки України в поглибленні інтеграційних стосунків з європейськими країнами // Фінансова консультація. – 2000. – №5. – С. 34. 11. Новосядло Е.В. Система управління фінансовою безпекою фірми // Свое дело и карьера. – 2006. – №14 (от 28 мая 2006). – С. 14–16.

Надійшла до редколегії 12.11.10

УДК: 138.46:502.3(477)

Л. Селезньова, канд. екон. наук, доц.

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ЕКОЛОГІЧНІЙ СФЕРІ

Розглянуті організаційні питання інноваційно-інвестиційної діяльності в екологічній сфері, способи збільшення обсягів інвестицій і підвищення їхньої ефективності.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційна діяльність, екологія, охорона навколишнього природного середовища, екологічні інновації, ринок екологічних товарів та послуг.

An innovative investment activity in an ecological sphere organizational questions, methods of investment increase and their efficiency are considered.

Keywords: innovative investment activity, ecology, guard of natural environment, ecological innovations, market of ecological commodities and services.

Сучасна економіка як складова екологічної системи щодо подальшого розвитку досягла граничної межі. Загострення екологічних проблем у світі набуло глобального характеру. Масштабне забруднення навколишнього середовища не знає державних кордонів. Повітряними масами перекидаються десятки тисяч тонн забруднюючих речовин, які є джерелами кислотних опадів. Шкідливі і небезпечні речовини, які попадають у водні джерела розповсюджуються на великі території річок, морів, океанів. Широке використання в промисловості і побуті фреонів призводить до руйнування озонного шару планети. Надмірне, неефективне використання природних ресурсів руйнує компоненти навколишнього середовища та цілі екосистеми. Тому природно, що все це призвело до конфлікту двох важливих сфер – економіки та екології. Настав час, коли екосистема планети не спроможна подолати антропогенне навантаження і стає зрозумілим, що без інвестиційних ресурсів, поліпшення їх джерел надходжень та оптимізації напрямів їх вкладення неможливо досягти позитивних результатів в галузі охорони навколишнього природного середовища, збереження екосистеми планети.

Вагомий внесок у наукові розробки екологічних аспектів стимулювання діяльності підприємств зробили вітчизняні науковці: О. Балацікий, Д. Бачинський, О. Векліч, С. Дорогунцов, М. Долішний, Л. Мельник, В. Шевчук, а також зарубіжні: А. Голуб, Н. Лук'янчиков, І. Потравний, В. Рутгайзер, Г. Хейлінг,

Метою наукового дослідження є аналіз стану інвестиційного середовища екологічної сфери, що дає можливість удосконалити інноваційно-інвестиційну діяльність та вирішити питання привабливості економіки країни. Дослідити розвиток і визначити роль державного регулювання інвестиційної діяльності. Представити напрями активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в екологічній сфері з урахуванням проблем інвестування.

Здійснення інвестиційної діяльності в сучасних умовах передбачає забезпечення збалансованості між екологічними обмеженнями, що виступають лімітуючими факторами економічного зростання, та величиною інвестиційного потенціалу як одного з факторів підвищення конкурентоздатності вітчизняної економіки. Проте, слід відзначити, що інвестиції на відновлення та поліпшення якості навколишнього середовища потре-

бують тривалого періоду та більших зусиль. Вони повинні здійснюватися системно у часі і просторі.

Одержати інвестиції в Україні досить складно і дуже важко залучити інвестиції на екологічні цілі, так як вони досить витратні і, як правило не дають прямого економічного ефекту. Разом з тим, розвитку вітчизняної економіки значною мірою повинна сприяти ефективна інвестиційна діяльність усіх суб'єктів господарювання, оскільки за будь-яких умов вона створить матеріальну базу суспільства і сприяє добробуту населення. Для того, щоб отримати можливості вкладати інвестиції в екологічну сферу потрібно мати ефективну економіку та сприятливий інвестиційний клімат.

Інвестиційні та інноваційні процеси, як правило, взаємопов'язані. Під інноваційною діяльністю розуміють обов'язкову появу нової продукції на ринку, значить вона не може обійтися без виробництва, яке в будь-якому випадку буде негативно впливати на навколишнє середовище. Підприємства, які орієнтуються на екологічні інновації, є важливими учасниками ринку екологічних товарів і послуг. Сегментом загального ринку інновацій є ринок екологічних інновацій, тому важливим для нього є інтереси споживачів. Інтерес у споживачів до екологічних інновацій може проявлятися тільки тоді, коли вони не байдужі до екологічних проблем, зацікавлені в потребах споживати екологічно чисті продукти, проживати в екологічно чистому середовищі. Таким чином, на ринку екологічних товарів і послуг формується попит і пропозиція на різні види екологічних інновацій.

Зв'язок – інновація – виробництво – навколишнє середовище – це взаємопов'язана система, в якій ступінь розвитку кожного в загальному визначає характер економічного розвитку, рівень добробуту людини.

Збереження підприємством положення на ринку можливо у двох випадках: або за рахунок зниження собівартості або за рахунок випуску нового продукту з поліпшеними характеристиками. Проте їх можна об'єднати. Зниження негативного впливу діяльності підприємств на навколишнє середовище призводить, з одного боку, до зменшення платежів за його забруднення, а значить і собівартості, з іншого продукт, який вироблений з меншим навантаженням на навколишнє середовище за визначенням є більш якісним.